

van 27 december 2004 (B.S. 31 december 2004, err. 18 januari 2005), de programmawet van 20 juli 2005 (B.S. 29 juli 2005) en de wet van 6 december 2005 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de adoptie (B.S. 16 december 2005). De wijzigingen in de programmawet van 27 december 2004 werden reeds besproken (*Panopticon* 2005, afl. 3, 71-72); de programmawet van 20 juli 2005 heeft voornamelijk betrekking op de overgangsregeling. De wet van 6 december 2005 voegt o.m. een nieuw artikel 361-5 in het Burgerlijk Wetboek in dat regelt onder welke voorwaarden een (wees)kind naar België kan worden overgebracht om er te worden geadopteerd in het bijzondere geval waarin de Staat van herkomst van het kind noch de (interlandelijke) adoptie, noch de plaatsing met het oog op adoptie kent (wat het geval is in islamitische landen). Verder maakt deze wet het mogelijk om ook een interlandelijke adoptie bij eenzijdig verzoekschrift in te leiden.

Op 12 december 2005 sloot de federale overheid een samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen met het oog op de tenuitvoerlegging van de nieuwe Adoptiewet; dit akkoord regelt meer in het bijzonder de procedure voor het maatschappelijk onderzoek (instemming door de Franstalige Gemeenschap bij decreet van 17 februari 2006, B.S. 5 april 2006, door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bij ordonnantie van 23 februari 2006, B.S. 23 maart 2006 en door de Duitstalige Gemeenschap bij decreet van 21 december 2005, B.S. 24 februari 2006; het Vlaamse instemmingsdecreet werd op 26 maart 2006 goedgekeurd in het Vlaams Parlement - *Parl. St. Vl. Parl.* 2005-06, nr. 631).

Wat de interlandelijke adoptie betreft, is voor de Vlaamse Gemeenschap een verdere regeling uitgewerkt van de taken, erkenning en subsidiëring van de Vlaamse centrale autoriteit, de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek, de adoptiediensten en de adoptiebemiddeling (decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, B.S. 16 september 2005 en het besluit van 23 september 2005 betreffende de interlandelijke adoptie, B.S. 18 november 2005, derde uitgave). De aan-

passing van het takenpakket van de adoptiediensten die voor binnenlandse kinderen bemiddelen, werd gerealiseerd aan de hand van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2005 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende de adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen (B.S. 26 juli 2005).

JOHAN PUT *
Inge Verdonck **

KINDERRECHTEN IN BELGIË EN VLAANDEREN: 2001- 2005

In *Panopticon* 2001, nr. 4, 385-389 verscheen een overzicht van de toepassing van de rechten van het kind in Vlaanderen. Deze bijdrage heeft de bedoeling, vijf jaar later, een actualisatie tot 31 maart 2006 te bieden en de invalshoek te verruimen tot het federale niveau. Voor een meer uitgebreide bespreking kan verwezen worden naar de *Kinderrechtengids*.¹ Aldaar worden ook de initiatieven van de Franse Gemeenschap toegelicht.

1. Het IVRK: gewijzigd, aangevuld en toegepast

WIJZIGING ARTIKEL 43 IVRK

Artikel 43 van het verdrag inzake de rechten van het kind behandelt de oprichting van het Comité voor de Rechten van het Kind, dat belast werd met nazicht van de rapporten over naleving van het verdrag die de verdragspartijen vijfjaarlijks moeten indienen.

Artikel 43, §2 bepaalt de samenstelling van bovenvermeld comité en stelt in zijn oorspronkelijke versie dat *'het Comité bestaat uit tien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke*

* hoofddocent K.U.Leuven

** wetenschappelijk medewerker K.U.Leuven

¹ Van Haelst, J., "Méér dan 15 jaar IVRK in Vlaanderen en België. 20 november 1989-30 juni 2005", in X. (ed.), *Kinderrechtengids*, Mechelen, Kluwer, I, 1.1.

hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels'.

In 1995 hadden reeds 180 landen het verdrag geratificeerd. Hierdoor kwam een (te) grote werklast terecht op de schouders van het Comité voor de Rechten van het Kind, dat immers verondersteld werd toen reeds 180 rapporten over de naleving van het verdrag na te zien. Om die reden diende Costa Rica op 17 april 1995 bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties een voorstel in tot wijziging van artikel 43, §2 van het verdrag inzake de rechten van het kind, waarbij het woord 'tien' vervangen werd door 'achttien'. De Conferentie van de verdragspartijen keurde op 12 december 1995 het voorstel van Costa Rica goed. Op 28 februari 1996 keurde ook de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in resolutie A/RES/50/155 het voorstel goed.

De wijziging van artikel 43 trad in werking op 18 november 2002. Op deze datum ratificeerde het 128ste land (Ierland) de wijziging van artikel 43, §2. Hierdoor werd het quotum van ratificatie door twee derden van de lidstaten (2/3 van 191 is 127,3) gehaald en trad het gewijzigde artikel in werking. De ratificatie door België was strikt juridisch niet langer vereist. De procedure werd evenwel voortgezet, gelet op het belang van het verdrag en op het feit dat België als enige lidstaat van de Europese Unie deze wijziging niet had geratificeerd. De wijziging van artikel 43 werd uiteindelijk geratificeerd na goedkeuring door de federale overheid (wet van 11 april 2003, B.S. 3 augustus 2004), de Duitse Gemeenschap (decreet van 27 oktober 2003, B.S. 29 januari 2004), de Franse Gemeenschap (decreet van 17 december 2003, B.S. 20 januari 2004), de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ordonnantie van 1 april 2004, B.S. 24 juni 2004) en de Vlaamse Gemeenschap (decreet van 7 mei 2004, B.S. 13 juli 2004).

AANVULLING DOOR TWEE FACULTATIEVE PROTOCOLLEN

Op 25 mei 2000 werden door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties twee facultatieve protocollen bij het IVRK goedgekeurd:

- facultatief protocol over de kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het verdrag inzake de rechten van het kind en
- facultatief protocol over kinderen in gewapende conflicten bij het verdrag inzake de rechten van het kind.

Het facultatieve protocol over kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het verdrag inzake de rechten van het kind heeft zoals het IVRK zelf betrekking op zowel de bevoegdheden van de Federale Overheid als die van de Gemeenschappen. Het protocol moet dan ook door de verschillende parlementen goedgekeurd worden om in België in werking te kunnen treden.

De Vlaamse, Duitse en Franse Gemeenschap deden dit achtereenvolgens bij decreet van 7 februari 2003 (B.S., 24 februari 2003), 27 oktober 2003 (B.S. 12 februari 2004) en 12 mei 2004 (B.S. 7 juni 2004). Begin 2006 werd het rijtje - uiteindelijk - afgesloten door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Federale Overheid door middel van de ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 12 januari 2006 (B.S. 31 januari 2006) en de wet van 9 februari 2006 (B.S. 27 maart 2006).

Het facultatieve protocol over kinderen in gewapende conflicten bij het verdrag inzake de rechten van het kind behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de Federale Overheid.

De goedkeuring gebeurde bij wet van 29 april 2002 houdende instemming met het facultatieve protocol bij het verdrag inzake de rechten van het kind, inzake kinderen in gewapend conflict, aangenomen te New York op 25 mei 2000 (B.S. 17 oktober 2002).

BELGISCHE RAPPORTAGE AAN HET COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND

In uitvoering van artikel 44 van het IVRK hebben de verdragsstaten er zich toe verbonden periodiek te rapporteren, nl. 'aan het Comité verslag uit te brengen over de door hen genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten' en dat 'binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken Staat die partij is en vervolgens iedere vijf jaar'. Het Comité

put uit artikel 45 van het IVRK de bevoegdheid om suggesties en algemene aanbevelingen te doen, gebaseerd op de periodieke landenrapporten.

Na de inwerkingtreding van het IVRK in België in januari 1992 heeft België in 1994 en 1999 gerapporteerd. Het Comité heeft zijn slotbeschouwingen geformuleerd in 1995 en 2002. Het tweede rapport van 1999 werd inderdaad pas op 23 mei 2002 behandeld door het Comité, wegens de bovenvermelde overbelasting van het Comité. De bespreking van een landenrapport gebeurt aan de hand van bijkomende vragen die het Comité stelt aan de lidstaat. Deze vragen kunnen hun oorsprong vinden in voorafgaand en afzonderlijk overleg dat het Comité steeds heeft met de niet-gouvernementele actoren van het betrokken land. Deze actoren worden uitgenodigd alternatieve rapporten in te dienen. Voor België waren dat alternatieve rapporten van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, de Coördination des ong's pour les droits de l'enfant (CODE), de Kinderrechtencommissaris en het project 'What do you think?' van Unicef België dat minderjarigen zelf een stem wil geven in het rapportageproces. Op te merken valt dat de Délégué général aux droits de l'enfant van de Franse Gemeenschap geen alternatief rapport heeft ingediend maar als ambtenaar van de Franse Gemeenschap heeft meegewerkt aan de voorbereiding en de verdediging van het Belgische (overheids)rapport. Vanuit haar onafhankelijke positie bij het Vlaams Parlement heeft de Vlaamse Kinderrechtencommissaris een eigen rapport ingediend bij het Comité en is zij samen met de NGO's gehoord.

Enkele slotbeschouwingen die bijzondere aandacht vereisen, zijn² de volgende:

- de oprichting van de nationale commissie voor de rechten van het kind met voldoende personele en financiële middelen;

- de opmaak van een allesomvattend nationaal actieplan, met speciale aandacht voor kinderen die behoren tot de meest kwetsbare groepen (bijvoorbeeld arme gezinnen, asielzoekers), door middel van een open, consultatief en participatief proces;
- het gebruik van kindeffectrapportages;
- de oprichting in de Duitstalige Gemeenschap en op het federale niveau van een onafhankelijke mensenrechteninstelling voor kinder(recht)en;
- het ondernemen van verdere stappen, overeenkomstig artikel 12 IVRK, om de betekenisvolle participatie van kinderen in de maatschappij te bevorderen en te vergemakkelijken.

2. Wereldactieplan - 'A world fit for children'

Naast het IVRK en haar opvolging is er het Wereldactieplan 'A world fit for children' van de Verenigde Naties³. Dit werd aangenomen op het einde van de bijzondere zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties over kinderen, gehouden te New York van 8 tot 10 mei 2002 door alle lidstaten, inclusief de Verenigde Staten⁴. Zoals bekend, hebben de Verenigde Staten het IVRK weliswaar goedgekeurd, maar niet geratificeerd. Een direct verband tussen het IVRK en het wereldactieplan is er inderdaad niet. Het betreft een plan dat de wereld kindvriendelijker wil maken en waarvan de kinderrechten een onderdeel zijn. Tijdens de voorbereiding hebben de grote voorstanders van het IVRK, met name de landen van de Europese Unie, Noorwegen en Latijns-Amerika, heel wat water in hun wijn moeten doen. Toch is dit plan niet zonder betekenis voor landen die het IVRK hebben geratificeerd, omdat van hen wordt verwacht dat zij zich verantwoordelijk over de uitvoering ervan in het kader van de periodieke rapportage aan het Comité (zie §61). Het belang van het wereldactie-

² De tekst van de slotbeschouwingen van het Comité aan België kan geraadpleegd worden op de website van het Comité: <http://www.ohchr.org/english/bodies/crc/index.htm>. Een officieuze Nederlandse vertaling kan u bijvoorbeeld raadplegen in de Kinderrechtengids, Mechelen, Kluwer, II, 2.1, B.

³ Voor de originele tekst van het Wereldactieplan (in het Engels) A world fit for children: http://www.unicef.org/specialsession/docs_new/documents/A-RES-S27-2E.pdf. Een officieuze Nederlandse vertaling kan u bijvoorbeeld raadplegen in de Kinderrechtengids, Mechelen, Kluwer, II, 2.1, B.

⁴ Voor meer informatie over de zitting: <http://www.unicef.org/specialsession/>

plan ligt wellicht nog het meest in het feit dat de staten zich verbonden hebben om "zo mogelijk tegen eind 2003 nationale, en waar nodig, regionale actieplannen met een serie van specifieke, meetbare en tijdsgebonden doelstellingen op te stellen" (zie §59). Zoals hierboven vermeld, heeft ook het Comité België aanbevolen een allesomvattend nationaal actieplan op te stellen.

Interessant om te vermelden is dat op de bijzondere zitting ook sprake was van een actieve medewerking van de minderjarigen zelf en van NGO's⁵.

Vlaanderen heeft het wereldactieplan met medewerking van kinderrechten- en jeugdorganisaties vertaald naar een Vlaams Actieplan Kinderrechten, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 2 april 2004. Vervolgens werd dit actieplan ingevoegd in het Nationaal Actieplan voor Kinderen van België, zoals goedgekeurd door de verschillende Belgische regeringen in 2005.

Op Vlaams niveau werden de doelstellingen en acties uit het Vlaams Actieplan Kinderrechten nog verder geconcretiseerd in het tweede Vlaams Jeugdbeleidplan 2006-2009 van Vlaams minister van Jeugd, Bert Anciaux.

3. Nationale Commissie inzake de rechten van het kind

Op 19 september 2005 werd na jaren onderhandelen en op aandringen van het Comité voor de Rechten van het Kind een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie inzake de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Momenteel loopt over dit akkoord de goedkeuringsprocedure bij de parlementen van deze overheden. Het werd reeds goedgekeurd door de Waalse Gewestraad en het Vlaams Parlement bij decreten van 17 november 2005 (*B.S.* 6 december 2005, *err.*, *B.S.*

26 januari 2006) en 24 februari 2006 (*B.S.* 21 maart 2006).

De Nationale Commissie zal als coördinatieorgaan tussen de federale overheid en de deelstaten enerzijds en tussen de deelstaten onderling anderzijds volgende opdrachten hebben:

- rapportage aan het Comité voor de Rechten van het Kind;
- maken van afspraken met de bevoegde overheden met het oog op de door het Comité vereiste gegevensverzameling;
- afstemming en informatie-uitwisseling tussen de verschillende overheden;
- toezicht op de uitvoering van de suggesties en aanbevelingen van het Comité. De Commissie kan daartoe niet-bindende adviezen verstrekken aan de bevoegde overheden en
- advisering over internationale verdragen en protocollen die de rechten van kinderen raken.

Deze opdrachten moeten steeds worden uitgevoerd rekening houdend met de respectieve bevoegdheden van de verschillende betrokken overheden en met respect voor de autonomie van deze overheden, aldus het akkoord.

De Commissie zal bestaan uit zowel stemgerechtigde leden als leden met raadgevende stem. De eersten zullen aangeduid worden door de regeringen. De leden met raadgevende stem zullen aangeduid worden door een breed scala van organisaties en instellingen, gaande van de regeringen en de administraties tot onder meer de magistratuur, de steden, gemeenten en provincies, de universiteiten, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en CODE, de Kinderrechtencommissaris, Unicef België en het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, de advocaten, de Vlaamse Jeugdraad en Vlaamse Scholierenkoepel.

Bedoeling is dat de commissie nog in 2006 in werking kan treden. De opmaak van het volgende/derde Belgische rapport voor het Comité voor de Rechten van het Kind zal ongetwijfeld haar eerste opdracht zijn.

⁵ Voor meer info zie de website <http://www.unicef.org/specialsession/>

4. Vlaanderen

COÖRDINEREND MINISTER KINDERRECHTEN ÉN JEUGD

De nieuwe Vlaamse Regering geeft in haar bevoegdheidsbesluit van 27 juli 2004, artikel 3, §7, 4° de bevoegdheid voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid aan de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel (B.S. 4 augustus 2004, err. B.S. 16 augustus 2004). Reeds in 1997 duidde de Vlaamse Regering ook een coördinerend minister kinderrechten aan. Zowel in 1997 als in 1999 was dat de minister van Welzijn. Sinds 1999 kent de Vlaamse Regering ook een minister van Jeugd. Nu is het dus de eerste keer dat eenzelfde minister de bevoegdheid heeft om coördinerend op te treden én voor het kinderrechten- én voor het jeugdbeleid.

DEPARTEMENT CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

Vanaf heden wordt in het kader van de hervorming van de Vlaamse overheid, gekend onder de naam 'Beter Bestuurlijk Beleid'⁶, de coördinatie van het kinderrechtenbeleid op administratief vlak opgevolgd door het nieuwe departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, met name de afdeling Beleid waarnaar de coördinator Kinderrechten werd overgeplaatst.

TWEEDE VLAAMS JEUGDBELEIDSPLAN 2006-2009

Op 16 december 2005 keurde de Vlaamse Regering het tweede Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006-2009 goed⁷. Het is een initiatief van de Vlaamse minister van Jeugd, de heer Bert Anciaux. Met het eerste hoofdstuk zet de minister dadelijk de toon door zijn keuze voor de integratie van het jeugd- en kinderrechtenbeleid. Door middel van een evaluatie en herwerking van het decreet Vlaams jeugdbeleid van 29 maart 2002 (B.S. 14 juni 2002), zoals gewijzigd op 8 juli 2005 (B.S. 2 augustus 2005) wenst hij te komen tot een decreetale basisstructuur voor die integratie. Daarbij wordt onder meer gedacht aan een Jaarverslag Jeugdbeleid en Kinderrechten in plaats van de huidige twee jaarverslagen van de Vlaamse Regering over de naleving van het IVRK. De kind-

effectrapportage (KER) zou uitgebreid worden tot een Jongeren- en Kindeffectrapportage (JoKER). Ook de rol van de Vlaamse Jeugdraad om in het kader van het jeugdbeleid te adviseren zou bijgesteld worden.

KINDEFFECTRAPPORTAGE (KER)

In de bijdrage van 2001 werd de wettelijke verplichting tot kindeffectrapportage reeds toegevoegd. In Vlaanderen werd de kindeffectrapportage bij decreet van 15 juli 1997 (B.S. 7 oktober 1997), het zgn. KER-decreet, ingesteld. Ook nu, in 2006, is onze regio blijkbaar nog steeds de enige regio van België én de wereld waar de KER wettelijk verplicht werd. Het toepassingsgebied van de KER-verplichting beperkt zich tot ontwerpen van decreet, voor zover de voorgenomen beslissing die erin vervat is kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt. In essentie is aan deze verplichting sindsdien weinig gewijzigd. Ondertussen werden een 30-tal kindeffectrapporten gemaakt⁸.

De uitvoeringsbesluiten van 1988 en 2001 werden geïntegreerd in één uitvoeringsbesluit d.d. 26 maart 2004 (B.S. 6 augustus 2004). De toepassing van de KER-verplichting op alle Vlaamse bevoegdheden, én de gewestelijke én de gemeenschapsbevoegdheden, werd behouden. De eerste inschatting gebeurt nog steeds door iedere individuele minister die een voorontwerp aan de regering voorlegt. Nieuw is dat het uitvoeringsbesluit de coördinerende minister kinderrechten expliciet de opdracht geeft een methodiek te verstrekken en toe te zien op de naleving van de KER-verplichting. De Raad van State ziet in het kader van haar adviesbevoegdheid ook toe op de naleving. De Raad heeft het ontbreken van een KER effectief reeds gesanctioneerd met het verstrekken van haar advies onder voorbehoud van de opmaak van het KER. Uiteindelijk berust de eindcontrole bij het Vlaams Parlement dat zich kan laten bijstaan door het Kinderrechtencommissariaat, onverminderd de bevoegdheid van deze laatste om op eigen initiatief een advies te formuleren.

⁶ Zie: <http://www.vlaanderen.be/bbb>

⁷ Voor meer info zie: <http://www.vlaanderen.be/jeugdbeleid/>

⁸ Voor een lijst van de opgemaakte KER's zie: <http://www.vlaanderen.be/kinderrechten/>

Op 27 april 2001 werd de eerste KER-methodiek verstrekt. Voordien waren er nog maar twee KER's opgemaakt, een (zeer) schuchtere aanzet. Ondertussen werd er bij reeds meer dan 25 ontwerpen van decreet een KER opgemaakt. De methodiek heeft voor een stroomversnelling gezorgd, ook al moet hier dadelijk aan toegevoegd worden dat de toepassing te beperkt blijft en de kwaliteit van de opgemaakte KER's vaak nog ondermaats. Deze eerste methodiek werd geëvalueerd en bijgesteld.

Sinds 1 augustus 2004 is een nieuwe methodiek ingevoerd. Daar waar de vorige vrijblijvend te gebruiken was, werd deze opgelegd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004⁹. Veel meer dan de eerste legt deze de nadruk op het onderzoek van de effecten op de concrete leefsituatie van kinderen. Een toetsing aan de beginselen van het IVRK, waaronder het recht op participatie, is noodzakelijk maar niet voldoende. Ook wordt de ambtenaar die de KER opmaakt, gevraagd informatie te vergaren bij kinderrechten- en jeugdorganisaties, zoals het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, het Steunpunt Jeugd en de Vlaamse Jeugdraad.

JAARLIJKSE VERSLAGGEVING INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Het zojuist vermelde KER-decreet verplicht de Vlaamse Regering haar beleid te toetsen aan het IVRK in een jaarlijks verslag voor het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris. Op 16 december 2005 keurde de Vlaamse Regering het recentste jaarverslag goed. De commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 19 januari 2006 een gedachtewisseling over het jaarverslag van de regering en dat van de Kinderrechtencommissaris¹⁰.

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

In de vermelde bijdrage van 2001 werd het oprichtingsdecreet van het Kinderrechtencom-

missariaat van 15 juli 1997 (*B.S.* 7 oktober 1997) besproken. Het oprichtingsdecreet werd sindsdien gewijzigd bij decreten van 31 januari 2003 (*B.S.* 13 februari 2003) en van 15 juli 2005 (*B.S.* 9 september 2005). De laatste wijziging betreft niet alleen het Kinderrechtencommissariaat maar is van toepassing op het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen.

Inhoudelijk interessanter voor deze rubriek is de eerste wijziging uit 2003 van artikel 12 van het oprichtingsdecreet waardoor het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat niet langer (eerst) plenair besproken wordt.

De Kinderrechtencommissaris brengt jaarlijks verslag uit aan de voorzitter van het Vlaams Parlement over de wijze waarop zij de rechten van kinderen verdedigt en hun belangen behartigt. Haar verslag werd vroeger in plenaire zitting besproken. Nu wordt het verslag door de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement besproken, nadat de plenaire vergadering er kennis van genomen heeft¹¹. Na de bespreking door de bevoegde commissies kan de plenaire vergadering het verslag bespreken¹². Dit is nog niet gebeurd. De vraag van de coördinerende minister en de Kinderrechtencommissaris om de kinderrechtenverslagen in alle commissies (of in een commissie ad hoc) te bespreken, vond in het Parlement nog geen gehoor.

5. België - federaal

Op federaal vlak kan de wet van 4 september 2002 tot instelling van een jaarlijkse rapportage over de toepassing van het verdrag inzake de rechten van het kind vermeld worden (*B.S.* 17 oktober 2002). De federale regering moet jaarlijks, op initiatief van de minister van Justitie, aan de Federale Kamers een verslag uitbrengen over het beleid gevoerd tot uitvoering van de bepalingen van het IVRK. Dit verslag wordt uitgebracht in de vorm van een voortgangsnota met een specifiek actieplan en houdt een evaluatie in van de maatregelen die werden genomen. Het omvat, naast een verslag over het kinder-

⁹ Ministerieel besluit van 11 juni 2004 houdende de vaststelling van de methodiek kindeffectrapportage, te raadplegen op <http://www.vlaanderen.be/juriwel> in uitvoering van artikel 2, tweede lid van het KER-besluit.

¹⁰ Zie: <http://www.vlaamsparlement.be>

¹¹ Voor de verslagen van parlementaire bespreking zie: <http://www.vlaamsparlement.be>

¹² Artikel 12 van het KRC-decreet

rechtenbeleid van de regering in zijn geheel, ook deelverslagen per departement over de maatregelen die werden genomen en de actiemogelijkheden. Het verslag moet jaarlijks vóór 20 november ingediend worden. Op 4 maart 2005 gebeurde dat voor de tweede keer.

JOOST VAN HAELST

RUBRIEK STRAFUITVOERING

ONDERWIJS AAN GEDETINEERDEN: ZACHTJES AAN, DAN BREEKT HET LIJNTJE NIET ...

Inleiding

Onderwijs is in de gevangenis bescheiden aanwezig, maar het leeft. Deze bijdrage beschrijft de huidige situatie en schetst de mogelijke evolutie. De aanleiding hiervoor is dubbel. Onlangs is 'Van crisis naar kans' verschenen, een vademecum dat door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie (VOCB) op het web is geplaatst¹. Hierin wordt de regelgeving beschreven en de context van het onderwijs aan gedetineerden. Ook wordt een kader aangegeven voor het coördineren van dat onderwijs. De tweede aanleiding is de rondetafel over onderwijs aan gedetineerden op 17 november 2005². Hier zijn beleidsaanbevelingen geformuleerd voor de toekomst van onderwijs aan gedetineerden.

1. Wat roert er achter de tralies?

Het volwassenenonderwijs in de gevangnissen wordt hoofdzakelijk verzorgd door centra voor basiseducatie (CBE), door centra voor volwassenenonderwijs (CVO), en door het begeleid individueel studeren (BIS).

De centra voor basiseducatie richten zich op de laaggeschoolden. Hun aanbod in de gevangenis

omvat alfabetisering, Nederlands (als eerste en tweede taal), wiskunde, ICT en maatschappijoriëntatie. Vaak zijn centra voor basiseducatie ook de drijvende kracht achter het openleercentrum. In een openleercentrum kan men onder begeleiding aan eigen leervragen werken. De centra voor volwassenenonderwijs geven cursussen op het niveau secundair onderwijs. Nederlands, vreemde talen en ICT kunnen gevolgd worden, maar er is ook een beroepsgericht aanbod. Het begeleid individueel studeren (BIS) tenslotte is het afstandsonderwijs van het departement onderwijs.

De lessen in de gevangenis zijn onderdeel van een langere opleiding. De hele opleiding organiseren is echter meestal niet mogelijk. Diploma's worden dus weinig behaald, wel certificaten en deelcertificaten die het mogelijk maken de opleiding later verder te zetten. Wie een lange straf uitzit, kan een diploma halen via de Centrale Examencommissie. In een aantal strafinrichtingen krijgen gedetineerden hiervoor ondersteuning. In de gevangenis van Oudenaarde begeleiden lesgevers van het centrum voor basiseducatie klassikaal de gedetineerden bij hun zelfstudie. Twee opleidingen van het hoger secundair beroepsopleiding worden aangeboden: kantoor en hotelkeuken. Met de Centrale Examencommissie zijn afspraken gemaakt, zodat de opleiding in de loop van drie jaar kan afgewerkt worden..

2. Het aanbod bij de vraag brengen: improvisatie en organisatie

De nood aan onderwijs blijkt uit het behoefteonderzoek van 2001³: de meerderheid van de gedetineerden is laaggeschoold, en het beschikbare onderwijsaanbod is ontoereikend. Gedetineerden vragen ook naar onderwijs.

Er is een verband tussen de lage scholingsgraad van de gedetineerden en hun disfunctioneren in

* Coördinator Kinderrechten, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media - afdeling Beleid

¹ <http://www.vocb.be/vademecum.html>

² Een verslag van deze rondetafel is te vinden op <http://www.vocb.be/files/vanatotz-dec2005.pdf> op blz. 3 van het decembernummer van *Van A tot Z* (dertiende jaargang, nr. 4).

³ S. LENAERS en E. VALGAEREN, "De Gemeenschap achter de tralies. Onderzoek naar de behoeften van gedetineerden aan maatschappelijke hulp- en dienstverlening", Diepenbeek, Sociaal Economisch Instituut, 2001, p. 57 - 61, te consulteren op <http://www.wvc.vlaanderen.be/welzijnjustitie/gedetineerden/rapportgemeenschapachtertralies.pdf>